

Навчально-науковий інститут філології та історії
Кафедра іноземних мов та методики викладання

ІСТОРІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2025-2026 н.р.

Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта

Предметна спеціальність: 014.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Мова і література (англійська))

Статус дисципліни: вибіркова

Викладач: к. п. н., доцент Мілютіна Ольга Костянтинівна

Email: miliutina@gnpu.edu

Консультації: щосереди, 13.00 – 14.00. Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Telegram або Viber. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.

Кількість часу на вивчення

Лекцій	14 (денна) / 6 (заочна)
Практичних занять	14 (денна) / 6 (заочна)
Самостійна робота студента	92 (денна) / 108 (заочна)
Форма контролю	залік

Історія англійської мови є однією з провідних теоретичних дисциплін, які вивчаються впродовж усього періоду навчання майбутніх учителів англійської мови і літератури. В основу курсу покладено досягнення сучасної лінгвістичної думки щодо проблем історизму в мові, механізму розвитку мовних систем, синхронії та діахронії мовних явищ, взаємозв'язку та взаємодії окремих підсистем, системного підходу до опису мовних явищ, кореляції кількісних та якісних чинників, ролі екстралінгвістичних факторів на переломних етапах розвитку мови тощо.

Мета вивчення освітньої компоненти “Історія англійської мови” — ознайомити здобувачів освіти з історією виникнення та розвитку англійської мови у зв'язку з історією народу, соціальними та політичними змінами у країні і розвитком культури, показати місце англійської мови серед інших мов германського ареалу.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти “Історія англійської мови” є:

- ознайомити здобувачів освіти з загальними закономірностями розвитку англійської мови;
- сформулювати у здобувачів освіти розуміння єдності, взаємозв'язку та взаємозумовленості історичних змін англійської мови, бачення еволюції мови у

цілісній перспективі, зумовленій як суто мовними так і екстралінгвістичними чинниками;

- допомогти здобувачам освіти зрозуміти причини специфіки сучасної англійської мови та тенденцій її розвитку.

- сформувати у здобувачів освіти уміння застосовувати знання, отримані під час вивчення освітньої компоненти, у навчанні сучасної англійської мови.

Передумови, необхідні для успішного засвоєння навчального змісту модуля: Курс базується на знаннях, отриманих під час вивчення навчальних дисциплін: «Вступ до спеціальності», «Латинська мова», «Практична граматики англійської мови», «Практична фонетика англійської мови», «Лексикологія англійської мови», «Лінгвокраїнознавство англійської мови», «Практичний курс англійської мови».

Дисципліна формує такі загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях професійної взаємодії, бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземними мовами.

ЗК 7. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Дисципліна формує такі фахові компетентності (ФК):

ФК 3. Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 7. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії іноземних мов і зарубіжної літератури в базовій середній школі, практиці навчання іноземних мов і зарубіжної літератури.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання іноземних мов та зарубіжної літератури.

ПРН 3. Знає мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.

ПРН 7. Уміє працювати з різними джерелами інформації, а саме: науковими, довідково-енциклопедичними, художніми, бібліографічними, навчально-методичними, цифровими та ін.; видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.

ПРН 13. Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-діловій сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й норм спілкування.

Тематичний план

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма навчання			Заочна форма навчання		
	Л	Пр	СРС	Л	Пр	СРС
Змістовий модуль 1. Давньоанглійський період						
Тема 1. Вступ. Проблеми періодизації історії англійської мови. Основні історичні події давньоанглійського періоду.	2		6	1		9

Тема 2. Фонемний склад мови давньоанглійського періоду.	2	2	6	1		10
Тема 3. Граматична будова мови давньоанглійського періоду.	2	4	6	1	2	8
Тема 4. Особливості синтаксису давньоанглійської мови.	2	1	5	1	1	8
Тема 5. Словниковий склад мови давньоанглійського періоду.	2	1	5		1	8
Модульна контрольна робота			5			
Змістовий модуль 2. Середньоанглійський період						
Тема 6. Історичні передумови створення загально-національної англійської мови	2/		5			8
Тема 7. Розвиток фонетичної системи мови та орфографії в середньоанглійський період.	2/	2	6	1	1	8
Тема 8. Граматична будова мови середньоанглійського періоду.	2/1	2	5	1		9
Тема 9. Словниковий склад мови середньоанглійського періоду.	2	2	5			8
Змістовий модуль 3. Новоанглійський період						
Тема 10. Формування і розвиток літературної англійської мови.	2		5			8
Тема 11. Новоанглійська фонологія.	2	2	5		1	8
Тема 12. Граматична будова мови новоанглійського періоду.		1	6			8
Тема 13. Словниковий склад мови новоанглійського періоду.		1	5			8
Модульна контрольна робота			5			
Разом за семестр	22	18	80	6	6	108

Програмно-технічне забезпечення освітньої компоненти

Для вивчення курсу необхідні технічні засоби для мультимедійних презентацій, вільний доступ до мережі Інтернет, комп'ютерний клас для проходження модульного контролю.

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Сучасні германські мови та їх класифікація.
2. Вплив латинської та скандинавської мов на давньоанглійську мову.
3. Найдавніші відомості про германські племена.
4. Характерні особливості германських мов.
5. Особливості рунічного письма.
6. Словниковий склад в давньоанглійський період.
7. Запозичення в давньоанглійський період.
8. Перше чергування приголосних, закон Венери.
9. Система відмінювання імен.
10. Фонетичний склад мови давньоанглійського періоду.
11. Загальна характеристика давньоанглійського вокалізму.
12. Система давньоанглійського консонантизму.
13. Граматична будова мови давньоанглійського періоду.
14. Числівник в давньоанглійський період.
15. Давньоанглійське дієслово. Слабкі та сильні дієслова.
16. Словотворення в давньоанглійський період.
17. Слова запозичення в давньоанглійський період.

18. Займенники в давньоанглійський період.
19. Прикметник та його категорії в давньоанглійський період.
20. Іменник та його категорії в давньоанглійський період.
21. Пам'ятки літератури. Чосер, Галер, Орм.
22. Фонетичний склад мови середньоанглійського періоду.
23. Основні зміни в системі приголосних.
24. Числівник в середньоанглійський період.
25. Середньоанглійська орфографія.
26. Поява нових частин мови.
27. Іменник. Уніфікація типів відмінювання іменників.
28. Займенник. Розвиток особових і вказівних займенників.
29. Вплив французької мови на середньоанглійську мову.
30. Зміни, що відбулися з середньоанглійським прикметником.
31. Зміни, що відбулися з середньоанглійським дієсловом.
32. Синтаксис в середньоанглійський період.
33. Словотворення в середньоанглійський період.
34. Етимологічні дуплети.
35. Розквіт англійської літератури у XVI і XVII ст.
36. Зміни в фонології в новоанглійський період.
37. Утвердження національного стандарту англійської мови.
38. Зміни синтаксису в новоанглійський період.
39. Запозичення в новоанглійський період.
40. Словотворення в новоанглійський період.
41. Зміни прикметника в новоанглійський період.
42. Зміни іменника в новоанглійський період.
43. Зміни дієслова в новоанглійський період.
44. Числівник в новоанглійський період.
45. Конверсія в новоанглійський період.
46. Поширення англійської мови за межами Англії в XVII–XIX ст.
47. Сучасні регіональні варіанти англійської мови у Великобританії.
48. Сучасні регіональні варіанти англійської мови в США.
49. Англійська мова в Австралії.
50. Англійська мова у Канаді.
51. Сучасні діалекти англійської мови.
52. Зміни коротких голосних та середньоанглійських дифтонгів.
53. Загальна характеристика системи консонантизму.
54. Історичні основи сучасної англійської орфографії.
55. Формування сучасних форм відмінка та числа іменників.
56. Формування сучасних граматичних категорій дієслова.
57. Утворення аналітичних запитальних і заперечних форм.
58. Синтаксис. Стабілізація складу членів речення.
59. Словниковий склад мови новоанглійського періоду.
60. Запозичення з класичних мов.

Список рекомендованих джерел

1. Євченко В.В. Історія англійської мови : навчально-методичний посібник, Вінниця : Нова книга, 2016. – 408 с.

Додаткова література

2. Верба Л. Г. Історія англійської мови. Посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова Книга, 2006.
3. Левицький В. В. Історія англійської мови. Вінниця: Нова Книга, 2007.
4. Близнюк М. С. Курс лекцій з історії англійської мови. Чернівці: Рута, 2006.
5. Verba L. History of the English Language. Вінниця : НОВА КНИГА, 2006.
6. Vaugh A.C., Cable Th. A History of the English Language. Routledge, 2002.
7. Hogg R., Denison D. A History of the English Language. Cambridge University Press, 2006.

Інформаційні ресурси

1. Prehistory of English. Available at: https://www.thehistoryofenglish.com/history_before.html
2. Old English period. Available at: <https://lrc.la.utexas.edu/eieol/engol>
3. Old English period. Available at: https://www.thehistoryofenglish.com/history_old.html
4. Middle English period Available at: https://www.thehistoryofenglish.com/history_middle.html
5. The Modern English period. Available at: https://www.thehistoryofenglish.com/history_early_modern.html
6. The Modern English period. Available at: https://www.thehistoryofenglish.com/history_late_modern.html
7. English today. Available at: https://www.thehistoryofenglish.com/history_today.html
8. Lectures in history of the English language and method-guides for seminars. Available at: <http://genius-ja.uz.ua/sites/default/files/csatoImanyok/magyar-nyelvu-oktatasi-jegyzetek-es-magyar-nyelvu-szaknyelvi-szotarak-nyerteseinek-dokumentumjai-472/book.pdf>
9. **Online Etymology Dictionary** Available at: <https://www.etymonline.com/>
10. **The Electronic Beowulf:** Available at: <https://ebeowulf.uky.edu/#optionaccesspoint-translation>
11. **Middle English Examples: How Did It Sound Like 700 Years Ago** Available at: <https://essaypro.com/blog/middle-english-examples>

Політика курсу

У процесі навчання здобувачі освіти отримують необхідні знання в результаті відвідування аудиторних (лекційних і практичних) занять. Деякі аспекти винесені на самостійне вивчення. Підготовка до виконання модульних контрольних робіт передбачає повторення та поглиблений розгляд вивченого матеріалу.

Організаційні та навчальні обов'язки здобувачів освіти:

✓ На практичні заняття приходити попередньо підготовленими: самостійно опрацювати лекційний матеріал, рекомендовану літературу, за потреби – підготувати необхідні дидактичні матеріали та виконати практичні завдання.

✓ Не пропускати заняття без поважної причини та не спізнюватися.

✓ Дотримуватися правил техніки безпеки й охорони праці.

✓ Ставити запитання, цікавитися додатковими відомостями, сучасними науковими знаннями з предмета й консультуватися з викладачем.

✓ Аргументовано відстоювати свою думку стосовно тематики занять, якщо вона не збігається з думкою викладача.

✓ Звертатися до викладача за додатковими роз'ясненнями, якщо деякі питання були недостатньо повно висвітлені на лекціях.

✓ У випадку незгоди з отриманою оцінкою мати право на перезарахування тем.

✓ Вчасно складати й перескладати відповідні теми.

✓ Пропущене практичне заняття необхідно відпрацювати в позааудиторний час у формі співбесіди, самостійного виконання практичних завдань.

Політика щодо академічної доброчесності:

Здобувачі освіти керуються нормами ПОЛОЖЕННЯ про дотримання принципів академічної доброчесності в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка

(<https://drive.google.com/file/d/1OvkdtmHZncMFI3jDEMuWR6Wag4TVxUsO/view>). У процесі навчання забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Система оцінювання курсу

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з курсу «Історія англійської мови» здійснюється відповідно до ПОЛОЖЕННЯ про контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка (<https://drive.google.com/file/d/18xFIDwqd2ztgkiWeJ5UtnU9ZQgyhIM9l/view>)

Форми та методи контролю успішності навчання

Вид контролю	Методи
Поточний контроль (здійснюється під час проведення навчальних занять)	Усне або письмове опитування, тестування, контроль практичних навичок.
Контроль за самостійною (індивідуальною) роботою	Усне або письмове опитування, контроль читання, презентація вивченого матеріалу
Модульний контроль	Тестування, контрольна робота
Рубіжний контроль (проміжна атестація)	Тестування, контрольна робота, усне опитування
Підсумковий семестровий контроль: Залік	Здійснюється на підставі результатів виконання здобувачем освіти певних видів робіт на практичних заняттях.

Система оцінювання (критерії оцінювання та шкала оцінювання) із дисципліни «Вступ до германського мовознавства»

В Університеті використовується накопичувальна система оцінювання. Бали за підсумкову семестрову атестацію виставляються на основі отриманих результатів поточного контролю з використанням 100-бальної шкали і шкали ECTS (A, B, C, D, E, FX, F) (<https://drive.google.com/file/d/1njGxMP0R9IEV8G38denY5fXGZe2WDdfH/view>).

Форми і методи проведення контрольних заходів та критерії оцінювання виконання того чи іншого завдання поточного або підсумковою контролю визначаються кафедрою, вносяться до робочих навчальних програм і доводяться до відома здобувачів вищої освіти на початку семестру.

Критерії оцінювання навчальних досягнень магістрів в англомовній комунікативній діяльності

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	Рівні навчальних досягнень
1	2	3
90-100	A	<p>Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями</p> <p>Здобувач освіти виконує всі завдання для самопідготовки до практичних занять, за рекомендованою літературою вивчає теоретичні питання, винесені на самостійне опрацювання; виконує й у встановлений термін складає індивідуальну роботу. Здобувач освіти самостійно осмислює теоретичний матеріал, доповнює його, використовуючи різні прийоми опрацювання науково-навчальної літератури (конспект, план, тези, опорні матеріали), використовує їх у розв'язанні проблемних завдань; самостійно виконує творчі практичні завдання.</p>
82-89	B	<p>Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження</p> <p>Здобувач освіти виконує всі завдання для самопідготовки до практичних занять, за рекомендованою літературою вивчає теоретичні питання, винесені на самостійне опрацювання; виконує й у встановлений термін складає індивідуальну роботу, звертаючись за консультацією до викладача.</p>

74-81	C	<p>Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками</p> <p>Здобувач освіти самостійно або звертаючись за консультацією до викладача, осмислює теоретичний матеріал лекцій, доповнює його, використовуючи різні прийоми опрацювання науково-навчальної літератури (конспект, план, тези, опорні матеріали), використовує їх у розв'язанні проблемних завдань; виконує творчі практичні завдання за аналогією до опрацьованих колективно.</p>
64-73	D	<p>Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками</p> <p>Здобувач освіти виконує всі завдання для самопідготовки до практичних занять, за рекомендованою літературою вивчає теоретичні питання, винесені на самостійне опрацювання; виконує й у встановлений термін складає індивідуальну роботу, звертаючись за консультацією до викладача.</p>
60-63	E	<p>Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній</p> <p>Здобувач освіти виконує більшість завдань для самопідготовки до практичних занять, за рекомендованою літературою вивчає теоретичні питання, винесені на самостійне опрацювання, виконує й здає індивідуальну роботу, звертаючись за консультацією до викладача.</p> <p>Здобувач освіти без допомоги викладача не може осмислити теоретичні питання, звертається за консультацією до викладача, знає напам'ять визначення основних понять (менше 50 % від загальної кількості), які вивчаються в курсі практичної граматики англійської мови, з допомогою викладача виконує практичні завдання репродуктивного змісту; допускає помилки (не більше ніж 50 % випадків від запропонованої кількості) під час виконання репродуктивних тестів множинного вибору</p>
35-59	FX	<p>Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни</p> <p>Здобувач освіти не виконує більшості завдань для самопідготовки до практичних занять, не вивчає теоретичні питання, винесені на самостійне опрацювання, не виконує й у встановлений термін не здає індивідуальну роботу.</p> <p>Здобувач освіти без допомоги викладача не може осмислити теоретичні питання, не знає напам'ять визначення основних понять (менше 50 % від загальної кількості), які вивчаються в курсі практичної граматики англійської мови, з допомогою викладача виконує практичні завдання репродуктивного змісту; допускає помилки (більше ніж 50 % випадків від запропонованої кількості) під час виконання репродуктивних тестів множинного вибору</p>
1-34	F	<p>Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни</p> <p>Здобувач освіти не виконує завдань для самопідготовки до практичних занять.</p>

	<p>Здобувач освіти без допомоги викладача не може осмислити теоретичні питання, не знає напам'ять визначення основних понять, які вивчаються в курсі практичної граматики англійської мови, з допомогою викладача виконує практичні завдання репродуктивного змісту; припускається помилок (більше ніж 75 % випадків від запропонованої кількості) під час виконання репродуктивних тестів множинного вибору.</p>
--	---